

VIVÉKAČŮDÁMANI

neboli

KORUNNÍ KLENOT ROZLIŠOVÁNÍ

Bhagavan Šrí Šankara

Úvod

Stěžejní dílo nedvojně filozofie (advaitavédanty). Doslovný překlad slova 'vivéka' je 'rozlišování', což se v duchovní praxi týká schopnosti rozlišit skutečné od neskutečného světa jevů. Tedy 'vivéka' značí rozlišování, 'čúdá' je koruna a 'mani' je klenot. Odtud vzešel název tohoto díla - 'Korunní klenot rozlišování'. Stejně jako je klenot na koruně členky nejviditelnějším ornamentem na těle osoby, je i toto pojednání mistrovským dílem mezi ostatními spisy pojednávajícími o rozlišení mezi Skutečným a neskutečným. Základním principem tohoto díla je věta: "Brahma samo o sobě je skutečné, vesmír je neskutečný a individuální duše není nic jiného než vesmírná duše." Tuto knihu měl velmi v oblibě velký světec tohoto století Šrí Rámána Maháriši, který ji dokonce přeložil do tamilštiny v době, kdy se zdržoval ve své jeskynní poustevně ve Virupakši.

Autorem tohoto textu je Šrí Šankara, zvaný též Šankaráčárja (788-820). Jméno Šankara znamená 'Přinášející zdar' a Šankaráčárja znamená 'Putující, který přináší zdar'. Byl to velký indický filozof, učenec, světec, mystik, reformátor a hlavně učitel. Šankara se narodil na jihu Indie v Káladi. Zesnul velmi mlád ve věku třiceti dvou let v Himálaji. V osmi letech se prý údajně zřekl světského života a stal se putujícím sannjásinem. Jako putující guru založil čtyři ášramy neboli kláštery (Šrngéri v jižní Indii, Purí na východě Indie, Dváraka na západě Indie a Bandrínath v Himálaji), jejichž žáci šířili dále po celé Indii jeho učení. Šankara je považován za otce a hlavního zástupce nedvojně filozofie neboli učení advaitavédanty. Napsal množství děl původních i komentářů, a to i přesto, že žil krátce. Mezi nejdůležitější původní díla patří Vivékačudámáni, Upadéśasahasri, Átmabódha a Tattvabódha. Mezi jeho známé komentáře patří rozsáhlé komentáře k Védantasútre a Bhagavadgítě, dále to jsou komentáře k jedenácti upanišádám (Čhándógja, Brhadáranjaka, Taittirija, Aitaréja, Švétášvatara, Kéna, Katha, Íša, Prášna, Mundaka a Mándúkja) a též hymny zvané stótry, v nichž chválí různá božstva.

Toto dílo Vivékačudámáni je naplněno osvobozeným duchem realizované bytosti, jejíž vyjádření je tak průzračné a poetické, že se zdá, jako by Šankara vdechl zcela nový život do vyschlých kostí tehdejších filozofických diskusí a objasnil to, co je velmi těžko pochopitelné. Šankara byl geniální učitel; jeho učení, které zanechal lidstvu, nám může i dnes objasnit mnohé nesrozumitelnosti na naší duchovní cestě. Proto jsem se rozhodl přeložit a okomentovat toto dílo, vědouce, že může sloužit jako průvodce všem studentům nedvojně filozofie. Ve svém překladu jsem vyšel z anglického překladu Swámiho Madhavanandy z roku 1921. Velký mistr Šankara, světec a učitel lidstva, nás touto knihou chce upozornit na bezprostřední existenci oceánu lahodné svěží pravdy, blaha nedvojnosti. Tím se nám prostřednictvím této knihy plně korunní moudrosti dostává milosti požehnání, čímž je nám umožněno získat blaženost Osvobození. Nepropásněme proto tuto možnost a plně nasajme blaho advaitové moudrosti.

ÓM ...

1. Skláním se v úctě ke Góvindovi, jehož přirozeností je nejvyšší blaženost. Je to Satguru, kterého lze poznat, pouze pochopíme-li zcela učení Védanty, a který je mimo dosah řeči a myslí.

V tomto úvodním verši je vzdána pocta Bohu (Góvindovi), neboli Guruovi, v jeho absolutním aspektu. Může být zajímavé vědět, že Šankarův guru se jmenoval Góvindapáda, a verš je duchaplně složen tak, že připouští obojí výklad. Satguru - doslova vysoce schopný učitel; může se zde jednat buď o Šankarova vlastního učitele nebo o samotného Boha, jenž je guruem guruů.

2. Pro všechna stvoření je těžké získat lidské zrození, ještě těžší však je zrodit se jako muž; mimořádnější však je narodit se u brahmánů; ještě vzácnější však je mít zálibu ve védském náboženství; více než to však je sečtetost v písmech; rozlišení mezi Já a ne-Já, realizace a spočinutí ve stavu sjednocení s Brahma - to přichází poté. Tento druh mukti (osvobození) nelze realizovat jinak než zaslouženými klady získanými v průběhu desítek milionů zrození.

Brahma - Jednota bez vztahů, bez kvalit a bez jakýchkoliv charakteristik. Jedná se o univerzální vědomí, totožné s Átman, nesmrtelné a nezrozené.

3. Jsou zde tři podmínky, které jsou opravdu výjimečné a splnitelné díky milosti boží - jedná se o zrození v lidském těle, touha po osvobození a ochranná péče dokonalého mistra.

4. Člověk, jenž získal lidské zrození muže a nadto ještě ovládl učení Véd, by byl nadmíru hloupý, kdyby se nesnažil dospět k osvobození sebe sama. V podstatě by tak spáchal sebevraždu, neboť by se zabil lpěním na iluzorních věcech.

Mužské tělo - Muž měl v Indii v době, kdy byl sepsán tento spis, určité společenské výhody.

5. Jak velký hlupák musí být člověk, který poté, co získá vzácné lidské tělo, a navíc ještě tělo muže, opomine dosáhnout skutečného konce tohoto života?

6. Necht' lidé citují písma a přinášejí oběti bohům, necht' provádějí rituály a uctívají božstva, ale pravím - bez uvědomění si sebe jako Átman není možné osvobození. Opravdu ne, a to ani kdyby se jednalo o život, který by trval stovky životů Brahmánů dohromady.

Átman - Pozorovatel neboli pocit 'já jsem' oproštěný od ztotožnění se s individualitou. Je to v podstatě čiré vědomí, bytí a blaženost.

Délka života Brahmy (tvůrce světa) je neomezeně dlouhá. Jeden den Brahmy se rovná 432 milionům let lidského počítání, což je pravděpodobná doba trvání světa.

7. Není možné dospět k nesmrtelnosti hojností - opravdu takové je prohlášení Véd. Proto je jasné, že činnosti a skutky nejsou příčinou osvobození.

Odkaz pochází z citace "Ani rituály, ani potomstvem a ani hojností, ale samotným vzdáním se se dospěje k nesmrtelnosti." To jsou slova Jádžnavalkji pronesená k jeho ženě Maitréji.

8. Poučený člověk by proto měl ze všech sil usilovat o osvobození, měl by se zřeknout potěšení z vnějších objektů a po vyhledání dobrého a velkorysého učitele by se měl odhodlat k němu řádně přistoupit a upnout svou mysl k pravdě, kterou mu učitel neustále vštěpuje.

9. Poté, co se adeptovi podaří dosáhnout stavu jógarúdha, měl by znovu najít sebe sama. Díky nadšení pro správné rozlišování je ponořen v moři zrození a smrti.

Jógarúdha - stav popsáný v Bhagavad gítě - "Říká se, že se někdo stal jógarúdha, neboli že nastoupil na stezku jógy tehdy, když přestal být připoután jak k smyslovým objektům, tak i k činnostem, a když se vzdal všech tužeb.

10. Necht' se moudrá a poučená bytost, jež započala praxi vedoucí k realizaci Sebe sama, vzdá všech činností a pokusí se odetnout pouta zrození a smrti.

Všechny činnosti - Vše, co je děláno s motivem 'konatele', včetně dobrých skutků předepsaných v písmech a zlých činů, které člověk dělá pobízen svými pudovými sklony.

11. Práce vede k očišťování mysli, ne však k vnímání Skutečnosti. Uvědomění Pravdy je vyvoláno rozlišováním a vůbec ne výkonáním deseti milionů činů.

12. Patřičným uvažováním o podstatě provazu lze získat přesvědčení o tom, jak to ve skutečnosti je, což zneškodní pocit strachu a zoufalství, jež byl způsoben záměnou provazu za hada, která podněcovala rozrušení ve zmatené mysli.

Ve skutečnosti je provaz provazem a ne hadem, za kterého byl chybně zaměňován.

13. Přesvědčení o pravdě, na sobě vnímané, vzejde po přemýšlení o užitečně radě, získané od realizovaného mudrce, a ne po nějakém koupání v posvátných vodách, ani poskytováním darů či prováděním stovek dechových cvičení - pránájám .

14. Úspěch závisí hlavně na způsobilém aspirantovi. Čas, místo a jiné prostředky jsou vůči tomu pouze nápomocné.

15. Z toho důvodu by se měl hledající odebrat poté, kdy ve své upřímné otevřenosti přistoupil ke Guruovi, jenž by měl být dokonalým znalcem podstaty bytí a oceánem milosrdenství, k intuitivnímu rozjímání.

16. Inteligentní a poučený člověk znalý toho, jak si vést v rozpravě ve prospěch písem a schopný dokázat nesprávnost protiargumentů - takový adept, mající tyto charakteristické rysy, je způsobilý přijímat poznání skutečnosti.

17. Člověk, rozlišující mezi Skutečností a neskutečností, jehož mysl je tím pádem odvrácena od neskutečného, udržuje svou duši v klidu, má spřízněné ctnosti a touží po osvobození. Takový adept je považován za způsobilého pro tázání se po nejvyšším principu.

18. Kvůli tomu světci mluvili o čtyřech dosažených schopnostech, díky kterým se v případě jejich přítomnosti podaří realizovat Brahma; avšak v jejich nepřítomnosti se realizace nedostaví.

19. První dosaženou schopností je zjištěná dovednost rozlišení mezi Skutečným a neskutečným; dále přichází dovednost vnímat odpor k požitku z plodů ze svých činů okamžitě a navždy; dále je to zvládnutí skupiny šesti atributů, viz. klid a mír; a nakonec je to silná touha po osvobození.

20. Pevné přesvědčení mysli v tom smyslu, že Brahma je skutečnost a projevený vesmír neskutečnost, je označeno jako rozlišovací schopnost (vivéka) mezi Skutečným a neskutečným.

21. Vairágja neboli zřeknutí se je touha vzdát se všech pomíjivých požitků (počínaje od těch tělesných až k těm duchovním), uvědomujíc si na základě odpozorování, poučení apod. jejich nedostatečnosti.

22. Neochvějně spočívání mysli hledajícího na svém cíli (uvědomění skutečnosti) poté, co se odloučí od rozmanitého světa smyslových objektů a neustále si je vědom jejich nedostatečného naplnění, se nazývá šama čili klid.

23. Odvrácení obou druhů smyslového vnímání od smyslových objektů a umístění center vnímání do jejich příslušných míst se nazývá dama čili sebeovládání. Nejlepší uparati čili zklidnění spočívá ve fungování mysli, jež přestane být ovlivňována vnějšími objekty.

Oba druhy smyslového vnímání - jedná se o orgán poznání a orgán konání.

24. Snesitelnost všeho soužení bez zájmu o nápravu a rovněž i osvobození od úzkosti či bědování na vrub tohoto soužení se nazývá titikša čili trpělivost.

25. Přijetí po pevném rozhodnutí toho, co se praví v písmu a co učí guru jako pravé, je světcům nazýváno šraddha čili víra, pomocí níž je vnímána Skutečnost.

Přijetí - Nezaměřujte to s tím, čemu se obecně říká slepé přijetí. Celá mysl musí dospět do tohoto dokonalého stavu nepochybné důvěry v pravost získaných instrukcí, bez kterého by nebylo možné provádět nadšené a jednobodové cvičení podle těchto instrukcí.

26. Ne pouze oddávání se zvědavému myšlení, ale neustálé soustředění intelektu (neboli potvrzující schopnosti) na neustále čiré Brahma je to, co se nazývá samádhána čili sebeustálenost.

Oddání se myšlení - Tím je myšleno ne pouhé intelektuální nebo filozofické uspokojení v myšlení nebo studování pravdy. Intelekt musí být vyhledán a přeměněn tak, aby posloužil při soustředění na pravdu.

27. Mumukšutá neboli touha po osvobození je přání vysvobodit sebe sama ze všech pout, ať už z pout egoismu či ze ztotožnění se s tělem - tedy pout navršených nevědomostí. Realizací své vlastní přirozenosti dochází k vysvobození.

28. I kdyby byla tato touha po osvobození strnulá a průměrná, může prostřednictvím milosti gurma nést ovoce, jsouce rozvinuta zřeknutím se (vairágja), klidem (šama), atd.

29. V případě toho, kdo silně touží po svobodě a jehož schopnost sebezřeknutí je intenzivní, mají klid a jiná cvičení skutečně svůj význam a nesou ovoce.

30. Kde je bohužel toto sebezřeknutí a touha po svobodě strnulé, tam je klid a jiná cvičení jako pouhá zdání, podobně jako voda v poušti.

Pouhá zdání - To znamená, že jsou bez jakékoliv stability a mohou rychle zmizet podobně jako fata morgána. Neboť bez spalujícího sebezapření a touhy po osvobození mohou být ostatní cvičení strhnuta silným návalem pobláznění nebo nějakým silným slepým připoutáním.

31. Mezi věci přispívající k osvobození zastává oddanost (bhakti) nejvyšší místo. Hledání své skutečné přirozenosti je označováno jako oddanost.

32. Jiní tvrdí, že zkoumání pravé podstaty svého Já je oddanost. Tazatel po pravdě, jenž má výše uvedené schopnosti, by měl vyhledat moudrého učitele, který uděluje osvobození od pout.

Výše uvedené schopnosti - Vyjádřené ve sloce 19 a 31.

33. Vyloženým znalcem Brahma je ten, kdo je znalý Véd, nevinný, netýraný touhami, ustoupivší a spočívající v Brahma, kdo je klidný jako oheň, jenž spálil svou zásobu paliva, kdo je bezmezná zásobárna soucitu neuvědomující si žádné příčiny a kdo je přítelem všech dobrých lidí, kteří před ním padají na tvář.

Oheň - Myslí se tím stav splynutí v Brahma (univerzální vědomí) a dokonalé ustání všech činností na relativním stupni.

34. Žák by měl uctívat tohoto gurua s oddaností, a měl by k němu ve vhodnou chvíli přistoupit padnutím na tvář s pokornou skromností a službou a měl by se ho zeptat, co má poznat.

35. Ó Mistře, příteli těch, kteří se ti klaní, oceáne soucitu, skláním se před tebou; zachraň mě, ponořeného do moře zrození a smrti, jasným pohledem tvého oka, jež vyzařuje nejvyšší milost podobnou nektaru.

Zveličené vyjádření, vyskytující se často ve východní filozofii.

36. Zachraň mě od smrti; mě, trpícího neuhasitelným ohněm tohoto loviště (světa), roztřeseného násilnými tlaky zlověstného osudu, vyděšeného, a proto hledajícího u tebe spásu, neboť nevím o nikom jiném, u koho bych hledal ochranu.

Oheň - Svět (samsára) je běžně přirovnáván ke změti ohně. Jedná se zde o fyzická a mentální muka.

37. Jsou zde dobré duše, klidné a ušlechtilé, které konají dobro druhým podobně jako pramen vody a které tím, že překročili oceán zrození a smrti, pomáhají druhým také překonat tento oceán, aniž by k tomu byli hnáni jakýmkoliv motivem.

38. Skutečnou přirozeností ušlechtilých bytostí je jejich samovolné pomáhání druhým v odstranění jejich potíží. Je to například jako s Měsícem, který jak každý ví, dobrovolně chrání Zemi před vyschnutím z dopadu planoucích paprsků Slunce.

39. Ó Pane, promlouváš ke mně řečí, jež se podobá božskému nektaru, oslazenému navíc potěšením z blaženosti vnímané skutečnosti, kterou prožívám. Tvoje řeč se dá připodobnit elixíru, číremu, osvěžujícímu, vycházejícímu v proudech z tvých úst jako z amfóry a rozkošně ladícímu uchu. Pokrop mě, trýzněného světským soužením, připomínajícího šlehající jazyky lesního loviště - ohně světa, tímto elixírem. Požehnání jsou ti, na které i jen zábleskem pohlédne tvé oko, přijímající je jako sebe sama.

Ve stručnosti to značí: Měj se mnou soucit a uč mě, jak se dostat ze spárů tohoto světa a jeho utrpení.

40. Jak překročit tento oceán jevové existence, jaký je můj osud a které z pomocných prostředků bych si měl zvolit - na to neznám žádnou odpověď. Prosím milostivě, zachraň mě, ó Pane, a popiš mi prosím konečně, jak skoncovat s utrpením této relativní existence.

41. Když se žák takto vyjádří, trýzně utrpením světa - které je jako les v plamenech, a hledá ochranu učitele, ten na něho rychle pohlédne s uklidňujícím soucitem a spontánně mu přikáže vzdát se všech strachů.

42. Právě takovému žáku, žíznícímu po osvobození, který náležitě uposlechne příkazů písem a s klidnou myslí vybaven mírem vyhledá ochranu učitele, začne mistr vštěpovat pravdu z čisté milosti.

43. Neboj se, jsi poučený; pro tebe není smrt; je tu metoda pro překročení tohoto oceánu omezené existence; neustále ti budu vštěpovat tuto cestu, po které mistři přešli, aby překročili tento oceán, a dostali se tak z jeho omezení.

44. Je tu svrchovaná metoda, která zlikviduje pocit strachu tvé omezené existence; prostřednictvím ní překročíš oceán samsáry a získáš nejvyšší blaženost.

45. Rozjímání nad významem védánty vede k bezprostřednímu poznání, po kterém okamžitě následuje naprostý zánik utrpení, jež pocházelo ze ztotožnění se s omezenou existencí.

Bezprostřední poznání - nejvyšší poznání, které spočívá v realizaci Brahma, tj. uvědomění si své vnitřní podstaty.

46. Víra, oddanost a meditační praxe - to jsou v případě hledajícího přímé faktory osvobození tak, jak jsou uvedeny v písmu; každý, kdo je uskutečňuje, získá osvobození z pout ztotožnění se s tělem, které bylo zakleto nevědomostí.

47. Opravdu je to kvůli záchvatu nevědomosti, že ty, jenž jsi Nejvyšší Já, nalézáš sebe omezeného iluzorním ne-Já, z čehož jediného pokračuje koloběh zrození a smrti. Oheň poznání, rozdílený rozlišováním mezi Já a ne-Já, spaluje účinky nevědomosti spolu s jejich kořenem.

Žák řekl:

48. Ó Mistře, buďte tak milostiv a vyslechněte otázky, které vám dám. Budu potěšen, když na ně uslyším z vašich úst odpověď.

49. Jaké je věru omezení? Jak se navršilo na Já? Jak pokračuje ve své existenci? Jak se mohu z tohoto omezení osvobodit? Jaké je toto ne-Já? A kdo, resp. co, je toto Nejvyšší Já? A jak mám obojí rozlišit? Povězte mi o tom všem.

Guru odpověděl:

50. Ty šťastlivče! Dospěl jsi k životnímu dokonání a posvětil jsi rodinu tím, že si přeješ získat realizaci Brahma osvobozením se z pout nevědomosti!

51. Otcí pomohli jeho synové a ostatní k tomu, aby se zbavil svých dluhů, ale nedostalo se mu nikoho než sebe, aby odstranil své omezení.

V této a další sloce je zdůrazněná nutnost přímé realizace jakožto jediná možnost, jak odstranit nevědomost.

52. Zátěž způsobená například břemenem neseným na hlavě, může být druhým odstraněna, ale nic než vlastní já nemůže ukončit bolest, která je způsobena hladem a něčím podobným.

53. Pacient, který dodržuje vhodnou dietu a bere správné léky, je jediný, kdo může sebe zcela uzdravit - nelze toho však dosáhnout snahou vykonanou někým druhým.

54. Pravou přirozenost věcí je třeba osobně poznat prostřednictvím oka jasného osvětlení a ne skrze světce; jaký je vlastně Měsíc, je nutné vědět pomocí svých vlastních očí; mohou mu druzí zprostředkovat jeho poznání?

55. Kdo jiný než vlastní já se může zbavit omezení, způsobeného pouty nevědomosti, touhy, činnosti a podobnými; a to může trvat stále třeba i stovky milionů cyklů?

Nevědomost - Nevědomost naší pravé přirozenosti jakožto blaženého Já vede k touze, která nás svou tendencí popohání k činnosti, což má za následek nespočetné utrpení. Cykly - Kalpy, celková doba trvání vesmíru.

56. Ani jógou, ani sánkhjou, ani prací, ani učením, ale realizací svého vlastního spočívání v Brahma je možné osvobození; žádnými jinými prostředky to není možné.

Jóga - Zde se může jednat o hatha jógu, která posilňuje tělo.

Sánkhja - Podle filozofické školy Sánkhja je dosaženo osvobození skrze rozlišení mezi duchem (puruša) a přírodou (prakrti). Puruša je cítící, ale neaktivní, a všechny činnosti náleží prakrti, která je necítící, přesto nezávislá na duchu (puruša). Stoupenci této školy také věří v mnohost duchů. To jsou hlavní rozdíly mezi filozofickými školami Sánkhja a Védánta.

57. Krása tvaru kytary a zručnost při hraní na její struny potěší pouze hrstku lidí; není jich dost k udělení svrchovanosti.

58. Hlasitá řeč sestávající ze spršky slov, dovednost výkladu písma a podobné učenosti přinášejí pouze malý osobní požitek učenci, ale pro osvobození nejsou dobré.

Hlasitá řeč - Jsou zde čtyři druhy řeči, tj. para, pašjanti, madhjama a vaikhari. Běžně si člověk neuvědomuje první dva nejjemnější a hluboké druhy, para a pašjanti. Spíše si začíná uvědomovat až třetí fázi, madhjama, což je mysl, která vychází ven v promlouvané řeči, což je čtvrtá nejhrubší fáze, vaikhari. Proto hraní si se slovy nikam nevede a člověk na této úrovni zůstává stále nevědomý.

59. Studium písma je zbytečné do té doby, než je známa nejvyšší pravda, a stejně tak je zbytečné i poté, kdy byla poznána nejvyšší pravda.

60. Písma, skládající se z mnoha slov, jsou hustým temným lesem, jenž je příčinou tápání mysli. Proto by se měl moudrý žák opravdově snažit poznat pravou přirozenost Já.

61. Tomu, kdo byl uštknut hadem nevědomosti, zabere jediný lék - poznání pravé přirozenosti Já. Jaký užitek mají pro nevědomého Vědy a jiná písma, mantry (posvátné formule) a různé další medicíny?

62. Nemoc neskončí jednoduše tak, že postižený vyřkne název léku, aniž by ho pozřel; podobně bez přímé realizace nemůže být nevědomý osvobozen pouze vyslovením slova Brahma.

63. Jak by se nevědomému vyslovujícímu slovo Brahma podařilo dosáhnout osvobození, aniž by se dokázal odloučit od objektivního vesmíru, jenž by tak zmizel, a aniž by poznal pravou podstatu Já? Výsledkem by bylo namáhání řeči.

Může existovat nějaký objektivní předmět bez pozorovatele, vědomí 'já jsem', neboli subjektu? Jen subjekt je hledán, objekt ne! Stejně je vše prázdné, takže jaké rozdělování na subjekt a objekt, když vše je Já a nic než To tu není!

64. Bez zabití svých nepřátel a bez oslavného vzdání holdu ze strany ostatních se nikdo nemůže považovat za císaře pouhým prohlášením 'Já jsem císař'.

65. Poklad ukrytý pod zemí si žádá pro své vyjmutí příslušnou instrukci - jak kopat, jak odstranit kameny a další věci ležící na povrchu, než konečně dojde k uchopení, ale nikdy ho nelze dostat ven pouhým vyvoláním jeho názvu. Podobně i jasnou pravou podstatu Já, která je skrytá májou (iluzí) a jejími efekty, je třeba získat prostřednictvím instrukcí znalce této pravé podstaty Já, počemž následuje rozjímání, meditace a tak dále. Ale po překroucení argumentů poznání Já nezískáme.

Musíme podstoupit nutnou praxi očistění mysli, i když předem z úst realizovaných mistrů víme, že tu není žádné osvobození, žádná entita, žádná cesta atd. Začátečníka tato slova mohou svézt, pokročilejšího adepta rozčítit, ale stejně s tím nic nenaděláme: je to prostě tak! Je to, jako kdyby vám někdo řekl, že musíte důkladně a pečlivě vychovat nějaké dítě, které vás jednou stejně zabije! Potom je hledající mrtev, praxe (sádhana) je pověšena (na hřebík) a To, co tu zůstává, je nezrozené a věčné Prázdno.

66. Proto by se měl moudrý snažit ze všech sil, jako v případě nemocného pacienta, osvobodit se všemi prostředky z pout koloběhu zrození a smrti.

67. Otázka, kterou jsi dnes položil, je znamenitá. Je osvědčená znalci písem. Je jadrná a obsažná, plná významů a odpověď na ni je poznána hledajícími až po osvobození.

68. Poslouchej pozorně, poučený, co ti nyní řeknu. Vysvobodíš se z omezení samsáry (světa), jakmile si to vyslechněš.

69. Prvním krokem k osvobození je krajní odpor ke všem pomíjivým věcem. Potom následuje klid, sebekontrola, trpělivost a naprosté vzdání se pocitu 'já konám', což se přikazuje v písmu.

'Já konám' - viz sloka 10.

70. Potom přijde na řadu vyslechnutí si pravdy z úst gurua, rozjímání o této pravdě a dlouhá, neustálá a nepřerušovaná meditace na pravdu, kterou provádí muni. Poté hledající, takto poučený, získá vrcholný stav nirvikalpa a uvědomí si blaho nirvány ještě v tomto životě.

Meditace - Tok vědomí (subjekt) v jednom nepřerušovaném proudu směřující buď k objektu meditace nebo přímo k sobě, tj. k subjektu.

Muni - Ten, kdo rozjímá nad pravdou.

Nirvikalpa - Stav vědomí, ve kterém není rozdělení mezi subjektem a objektem. Všechny mentální aktivity jsou dočasně zastavené a praktikant je sjednocen s univerzálním vědomím. Tento stav není podmíněn časem, prostorem ani ničím jiným, může být vycítěn, ale nelze ho popsat slovy. I to, že tomu říkáme stav a že ho lze vycítit ve skutečnosti neplatí, protože tam není nikdo, kdo by něco vycítoval a hodnotil. Ještě jinak jej lze vyjádřit názvem nirvána, což doslova značí 'vyhasnutí' - tedy rozplynutí všeho relativního (včetně pocitu 'já') v Absolutnu. Poté tu je pouze Absolutno a nic relativního zde není, neboť to vyhaslo.

71. Nyní ti povím vše, co bys měl znát o rozlišování Já od ne-Já. Vyslechni si to a medituj o tom.

72. Tělo je složeno ze sedmi součástí, tj. morek, kosti, tuk, maso, krev, kůže a pokožka. Sestává se z těchto údů a částí - nohou, stehem, hrudi, rukou, zad a hlavy.

73. Toto tělo, domnělý příbytek sebeklamu v tom smyslu, že se jedná o 'mne a o moje tělo', je svatými popisováno jako hrubé tělo. Éter, vzduch, oheň, voda a země jsou jeho elementy.

74. Tím, že jsou tyto elementy provázány jeden s druhým a stávají se hrubými, vytvářejí hmatatelnou formu těla. A jejich jemné atomy (tanmátry) vytvářejí smyslové objekty tak, že je vnímají orgány smyslů, tedy sluchem, dotykem, čichem, chuťí a zrakem. A tyto smysly vnímané objekty přispívají ke štěstí zkusitele, individuální duše.

Štěstí - Nezapomeňme, že štěstí má svůj protiklad, tj. neštěstí neboli utrpení.

75. Hlupáci, jež jsou připoutáni pevným poutem náklonnosti, těžko zpřetrhatelným, přicházejí a odcházejí, stále dokola, a jsou tak plnou silou unášeni mocným poslem jejich minulých činů.

76. Jelen, slon, můra, ryba a šváb - těchto pět živočichů chcíplo, neboť každý byl spoután k některému z pěti smyslů, jako je sluch apod., prostřednictvím své vlastní připoutanosti. Co je pak přichystáno pro člověka, který je připoután ke všem pěti smyslům!

Vlastní připoutanost - Slovo guna v textu značí jak 'provaz' tak i 'sklon'.

77. Smyslové objekty jsou daleko více nakažlivé svými špatnými účinky než je jed kobry. Jed zabíjí toho, kdo ho pozří, ale objekty zabíjejí toho, kdo se na ně očima jen podívá.

78. Jen ten, kdo je osvobozen od hrozné pasti prahnutí po smyslových objektech, kterých se lze jen stěží zbavit, je vhodný adept pro osvobození a nikdo jiný, i kdyby byl znalý všech šesti spisů (šáster).

79. Dravý žralok dychtění opravdu dostane ty uchazeče o osvobození, jež předstírají jen zdánlivé nezaujetí (vairágja), a na jejich stezce překročení oceánu samsáry (relativní existence) je násilně strhne a utopí na půli cesty.

80. Ten, kdo zabil žraloka známého jako smyslový objekt mečem vyvrátě nezaujatosti, překročí oceán samsáry volně a bez jediné překážky.

81. Věz, že smrt brzy zastihne tupce, který stále kráčí po hrozných cestách smyslového potěšení; zatímco ten, kdo kráčí v souladu s radami dobrého a poctivého gurua, a v souladu s tím, k čemu došel on sám, dospěje ke svému konci. Poznej, že to tak opravdu je.

82. Pokud máš opravdu neodolatelnou touhu po osvobození, straň se smyslových objektů z náležitého odstupů, jako bys rád udělal v případě něčeho jedovatého, a neustále důkladně pěstuj jako nektar sladké vlastnosti spokojenosti, soucítění, odpuštění, upřímnosti, klidu a sebekontroly.

83. Ten, kdo zapomíná na to, o co by se měl vždy pokoušet - tedy osvobození se z pout bezpočátečné nevědomosti, a vášnivě hledá způsoby péče o toto tělo, které je objektem užitku pro ostatní, páchá tímto sebevraždu.

(Objekt užitku pro ostatní - V Indii se mrtvá těla nechala na pospas psům a supům.)

84. Každý, kdo si vybírá k realizaci Nejvyššího Já takový způsob, ve kterém se oddává neustálé péči o tělo, se podobá tomu, kdo překonává řeku chycením se krokodýla v mylném domnění, že se jedná o kládu.

85. Takže pro hledajícího pravdy a osvobození je bláznění po takových věcech, jako je tělo, děsivou smrtí. Ten, kdo to dokonale přemohl, si zasluhuje stav svobody.

(Bláznění - Když se adept domnívá, že je tělem, nebo když si myslí, že tělo apod. jsou jeho.)

86. Vydobýj děsivou smrt bláznění po těle, ženě, dětech, atd. - to je dobytí, kterým svatí dosahují nejvyššího stavu Višnu.

87. Toto hrubé tělo je třeba odmítnout, neboť se skládá z kůže, masa, krve, tepen a žil, tuku, morku a kostí a je plné jiných odporných věcí.

88. Hrubé tělo je vytvořeno minulými činy z hrubých elementů zformovaných vzájemným spojením jemných elementů. Toto tělo je prostředkem zakoušení duše. To je její bdělý stav, ve kterém vnímá hrubohmotné objekty.

89. Samotné ztotožnění s touto formou, individuální duší, i když oddělenou, umožňuje zakoušet hrubé objekty, jako jsou věnce a santalová pasta, pomocí zevních orgánů. Proto má toto tělo své plné vyžití v bdělém stavu.

90. Poznej toto hrubé tělo podobně, jako majitel zná svůj dům. Dostává-li se do kontaktu s vnějším světem, odkazuje se na místo svého působení.

91. Zrození, rozpad a smrt jsou různé charakteristiky hrubého těla podobně jako statnost atd.; dětství apod., jsou jeho rozdílné stavy; tělo obdrží různá omezení s ohledem na kastovní zařízení a etapy v životě; je rovněž podkladem pro různá onemocnění a setkává se s různými druhy zacházení, jakými jsou uctívání, poškozování a vysoká pocta.

Životní stupně - dítě, žák, student, manželka, atd.

92. Uši, kůže, oči, nos a jazyk jsou zevní orgány poznávání, které nám pomáhají rozpoznat vnímané objekty; hlas, ruce, nohy aj. jsou zevní orgány výkonné, vzhledem k jejich tendenci pracovat.

93-94. Vnitřní orgán (antahkarana) se nazývá manas, buddhi, ego neboli čitta, podle jejich příslušných funkcí: manas z hlediska zvažování kladů a záporů věcí; buddhi z hlediska určení podstaty objektů; ego kvůli ztotožnění se s tímto tělem jako se svým vlastním já; a čitta pro svou schopnost pamatovat si věci, které osobnost zajímají.

95. Jedna a ta samá prána (životní síla) se stává pránou, apánou, vyjánou, udánou a samánou podle rozmanitosti funkcí a modifikací, podobně jako zlato, voda atd.

Podobně jako zlato atd.- Stejně jako je zlato tvarováno do různých ozdob a jako se voda mění v pěnu, vlny apod.

96. Pět orgánů činnosti jako je řeč; pět orgánů poznání, jako je sluch; skupina pěti prán ; pět elementů končících éterem, spolu s buddhi a zbývajícími jako jsou nevědomost, touha a činnost - těchto osm 'měst' zastupuje to, čemu se říká jemné tělo.

97. Poslouchej - toto jemné tělo, nazývané také linga , je vytvořeno z elementů ještě než došlo k jejich rozdělení a vzájemnému sloučení. Je ovládáno skrytými dojmy a příčinami duše zakoušející plody svých minulých činů. Je to bezpočáteční navršení omezujících vrstev na duši, způsobené jeho vlastní nevědomostí.

98-99. Sen je stav duše, jenž svítí sám o sobě, a je jiný než bdělý stav. Ve snech mysl, nezávisle na objektivním světě, přijme roli činitele a něčeho podobného následkem různých skrytých dojmů z bdělého stavu, zatímco pravé Já, svědek všeho, září ve Svě věčné nádheře, s myslí jako Svou jedinou navršenou omezeností, a toto Já není zasaženo ani tou nejmenší činností, kterou mysl vykonává. Tím, že toto Já není k ničemu připoutáno, není dotčeno jakoukoliv činností, jež by jeho navršeniny mohly předvádět.

Vědomí je jediný inteligentní princip a vše, co dělá mysl, tak činí díky vypůjčenému světlu Vědomí.

100. Toto jemné tělo je nástrojem pro všechny činnosti Já, jež je Poznáním Absolutna, podobně jako jsou teslice a jiné pomůcky nástroji tesaře. Proto je toto Já dokonale odpoutáno.

101. Slepota, slabost a ostrost jsou stavy očí a zraku, mluvíme-li o jeho způsobilosti či vadách; stejně tak to je s hluchotou, němotou apod. uší a jiných smyslových orgánů - ale nikdy se nejedná o způsobilost či vadu Já, Znalce.

102. Nádech a výdech, zívání, kýchání, vyměšování, opouštění tohoto těla apod., je znalci nazýváno jako funkce prány a zbývajících částí, zatímco hlad a žízeň jsou čistě jen rysy prány.

103. Vnitřní orgán (mysl) má své sídlo v těle ve smyslových orgánech, jako je sluch apod., S těmito orgány se ztotožňuje; je vybaven odrazem Já.

104. Poznej, že to je egoismus, který tím, že se ztotožňuješ s tělem, zapříčiní, že se stáváš činitelem nebo zakusitelem, a ve spojení s gunami, jako je třeba sattva, přijímá tři rozdílné stavy.

105. Když jsou vnímané objekty uspokojivé, přivodí pocit štěstí, a když je tomu naopak, přivodí pocit neštěstí. Takže štěstí a neštěstí jsou rysy egoismu a ne věčně blaženého Já.

106. Smyslové objekty jsou potěšitelné pouze díky tomu, že jsou závislé na Já, jež se projevuje prostřednictvím nich. Objekty tedy neexistují nezávisle na Já, protože Já je ve své podstatě tím nejdrahocennějším uspokojením ze všech. Proto Já je věčně blažené a nikdy netrpí neštěstím.

107. V hlubokém spánku zakoušíme blaženost Já, jež je nezávislé na smyslových objektech, což je jasně dosvědčeno písmi, přímým zakoušením, tradicí a posouzením.

108. Avidja (nevědomost) neboli mája, mající též označení 'Nerozlišená', je silou stvořitele. Je bez počátku, je sestavena ze třech gun a je nadřazena účinkům (jako jejich příčina). Její existenci si lze odvodit pouze z následků, které vytváří, a to může soudit ten, kdo má jasný intelekt. Je to tato mája, která uvádí v život celý tento vesmír.

Nerozlišená - Dokonale vyrovnaný stav třech gun, kde neexistuje žádný projevený vesmír. Když je toto vyrovnaní narušeno, začne vývoj.